

یادداشت

بیمه‌پردازی، تضمین آینده

نرگس اکبرپور روشن

عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی
و مطالعات فرهنگی

مقوله گسترش خدمات بیمه‌ای را باید یک ضرورت اجتماعی تلقی کرد؛ زیرا با توجه به آمارها، در حال حاضر حدود ۲۷ درصد افراد جامعه ایرانی از خدمات هیچ سازمان بیمه‌ای بهره‌مند نیستند.

بر اساس داده‌های موجود، حدود ۷۳ درصد از جمعیت نیروی کار افراد بهره‌مند از خدمات بیمه‌های اجتماعی هستند. این در حالی است که دانشجویان به عنوان قشر فعال جامعه و در سن کار جزء نیروهای شاغل نیستند و مشمول این گروه‌ها از افراد فاقد بیمه محسوب نمی‌شوند. با اعلام افراد تحت پوشش خدمات بیمه‌ای در سن کار به طور یقین آمار افراد خدمات‌گیرنده در بخش سازمان‌ها و صندوق‌های بیمه‌ای با تغییراتی روبه‌رو می‌شود.

با توجه به اینکه افراد شاغل در مشاغل غیررسمی امکان بهره‌مندی از بیمه‌های اجتماعی در قالب بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد را دارند، حدود ۵۰ درصد افراد فعال بازار کار تحت پوشش هیچ بیمه‌ای قرار ندارند. داده‌های مذکور حاکی از این است که بخش اعظم ۲۷ درصد افراد فاقد بیمه در حوزه مشاغل خویش فرما و غیررسمی فعال هستند؛ بنابراین امکان بهره‌مندی از خدمات بیمه تأمین اجتماعی برای این افراد از طریق بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد یا از دیگر طرح‌های بیمه‌ای وجود دارد، اما با توجه به اینکه مشاغل غیررسمی و خویش‌فرمایی در واقع بر پایه مزد قرار نگرفته، پرداختی به افراد شاغل در این گروه از مشاغل نیز از نظم خاصی برخوردار نیست؛ بنابراین باید با انعطاف‌پذیری خاص به این گروه‌ها، امکان وفق دادن آنها را فراهم آورد تا این افراد نیز به صندوق‌ها و سازمان‌های بیمه‌ای همچون تأمین اجتماعی بپیوندند.

با توجه به اهمیت نهادینه شدن فرهنگ بیمه‌ای، لزوم بحث اعتماد به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های مشابه نیز برای افراد متقاضی پوشش بیمه‌ای مطرح است؛ زیرا برخی در واقع به موضوع بیمه‌پردازی تمایل چندانی از خود نشان نمی‌دهند. شاید عدم تمایل به پوشش بیمه‌ای از سوی برخی افراد به دلیل پایین بودن میزان در آمد جهت پرداخت حق بیمه باشد؛ حتی به دلیل نزدیک‌نگری افراد، تمایل به بیمه‌پردازی در آنها شکل نگرفته است.

موضوع بیمه دانشجویان نیز به دلیل داشتن سنوات پرداخت حق بیمه در دوران دانشجویی و یا حتی پیوستن این سوابق پس از اشتغال، تمایل افراد را به استفاده از این بیمه افزایش می‌دهد.

نکته آخر اینکه سنوات بیمه‌ای دانشجویان از سن ۲۸ سال به بالا به عنوان سن بیمه‌پردازی کسب و کار شروع نخواهد شد بلکه با پرداخت حق بیمه در دوران دانشجویی از سن ۱۸ سالگی، ضمن داشتن سابقه در زمان بازنشستگی به این افراد کمک می‌شود.

مهنراز بیرانوند

روزنامه‌نگار

ضرورت پوشش بیمه‌ای

نهادهای فعال بیمه اجتماعی باید با استفاده از فرصت به وجود آمده در قالب ظرفیت بالای افراد فاقد بیمه در مسیر رشد بیمه‌شدگان و تأمین پایداری منابع خود گام بردارند. اینکه پس از گذشت سال‌ها هنوز ۲۷ تا ۳۰ درصد جامعه از پوشش هیچ سازمان یا صندوق بیمه‌ای بهره‌مند نیستند، نیازمند توجه ویژه ۱۸ صندوق بیمه‌گر است.

تأمین اجتماعی با سابقه موفق پوشش گسترده بیمه‌ای و ارائه مطلوب خدمات بیمه‌ای، درمانی و بازنشستگی به نیروهای فعال مولد عرصه کسب و کار، اکنون نیز با اجرای طرح‌های اثربخش مانند بیمه فراگیر خانواده ایرانی در راستای توسعه بیمه‌شدگان برنامه‌ریزی کرده است.

افراد فاقد بیمه

طبق آمارها بیش از ۲۲ میلیون نفر از افراد فعال از خدمات هیچ صندوق یا سازمان بیمه‌ای برخوردار نیستند که ارائه خدمات بیمه‌ای، درمانی و بازنشستگی به این افراد و رشد منابع سازمان‌های بیمه‌گر در آینده شغلی و بیمه‌ای آنها تعیین‌کننده خواهد بود.

با نگاه به سیر سیاستگذاری تأمین اجتماعی و آرمان این سازمان در پوشش کامل جامعه، چشم‌انداز نبود افراد فاقد بیمه‌های اجتماعی با همکاری دیگر صندوق‌ها و سازمان‌های بیمه‌ای شکل خواهد گرفت. اکنون تأمین اجتماعی با پوشش بیمه‌ای بیش از ۱۵ میلیون و ۱۳۰ هزار بیمه‌شده اصلی و ۴ میلیون بازنشسته و مستمری‌گیر با اجرای طرح‌های فراگیر به دنبال جذب افراد بدون بیمه است. به همین منظور سازمان در قالب اجرای طرح بیمه فراگیر خانواده در یک سال گذشته برای جذب افراد فاقد بیمه

سازمان تأمین اجتماعی با بیش از ۷۰ سال فعالیت برای تأمین منابع پایدار و ارائه خدمات مطلوب بیمه‌ای، درمانی و بازنشستگی نیاز به افزایش ظرفیت بیمه‌ای در قالب بیمه‌شدگان جدید دارد. بر اساس داده‌های موجود، اکنون ۷۳ درصد از جمعیت

گزارش

گسترش چتر بیمه‌ای در برنامه هفتم توسعه

کشور تحت پوشش سازمان‌ها و صندوق‌های بیمه‌گر قرار دارند که در این میان تأمین اجتماعی به ۵۳ درصد و ۱۷ صندوق بیمه‌ای دیگر به ۲۰ درصد افراد تحت پوشش خدمات بیمه‌ای ارائه می‌دهند.

آمار بیمه‌شدگان جدید

مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی از ابتدای فعالیت خود در دولت سیزدهم بر موضوع تعمیم و گسترش خدمات بیمه‌ای تأکید داشته تا از این طریق ضمن افزایش شمار بیمه‌شدگان، در مسیر تأمین به موقع منابع برای تحقق تعهدات سازمانی متناسب با شرایط گام برداشته شود. میرهاشم موسوی اظهار داشت: «اقدامات سازمان در حوزه‌های توسعه پوشش بیمه‌ای، بیمه فراگیر خانوار ایرانی برای تحقق اصل (۲۹) قانون اساسی، رفع موانع حوزه کسب و کار، ارائه تعهدات با رویکرد فراهم کردن آسایش و امنیت و در مسیر تحقق آرمان عدالت است.»

موسوی با اشاره به اینکه تأمین اجتماعی یک سازمان راهبردی، اجتماع‌محور و سرمایه‌آفرین است، تصریح کرد: «تحول‌آفرینی، اعتمادسازی و تحقق عدالت اجتماعی از راهبردهای اصلی مورد توجه در دوره جدید فعالیت سازمان و بسترساز افزایش سرمایه اجتماعی است.» وی با اشاره به افزایش بیش از یک میلیون و ۴۰۰ هزار نفر به جمع بیمه‌شدگان در دولت سیزدهم گفت: «قبل از انقلاب ۲۰ درصد جامعه تحت پوشش بیمه اجتماعی بوده و امروز این عدد به بیش از ۷۰ درصد کل جامعه ایران رسیده است.»

اقدامات تأمین اجتماعی برای افزایش شمار بیمه‌شدگان جدید از میان افراد فاقد بیمه، حاکی از استمرار سیاستگذاری متناسب با ظرفیت‌های بیمه‌ای سازمان و جامعه برای گسترش چتر بیمه‌ای است. این سازمان بر اساس داده‌های آماری یک سال گذشته حرکت و هدفگذاری مناسب در مسیر جذب بیمه‌شدگان جدید و تحقق جامعه با پوشش بیمه‌ای کامل را دنبال کرده است.

هدفگذاری کرده تا از این طریق ضمن پایداری منابع، به تکلیف و وظیفه ذاتی خود در ماده (۲۹) قانون اساسی و ماده یک قانون تأمین اجتماعی عمل کند.

قوانین تکلیفی

ماده یک قانون تأمین اجتماعی گسترش بیمه‌های اجتماعی، استقرار نظام هماهنگ و متناسب با برنامه‌های سازمان، تمرکز بر وجوه و درآمدهای موضوع قانون تأمین اجتماعی، سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از محل وجوه و ذخایر سازمان را مورد تأکید قرار داده است.

همچنین در اصل (۲۹) قانون اساسی تأکید شده که برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کارافتادگی، بی‌سرپرستی، در رانندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه و غیره، حقی همگانی است.

برنامه هفتم و بیمه

اجرای سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری و اصلاح قوانین پیش‌بینی شده در برنامه هفتم توسعه مسیر پوشش بیمه‌ای افراد فاقد بیمه را هموارتر می‌کند. به واسطه تکالیف اشاره شده اکنون تأمین اجتماعی در حوزه بیمه‌ای به موضوع بیمه‌های کارفرمایان صنفی، زنان خانه‌دار، دانشجویان و تمام فعالان عرصه اقتصادی و اشتغال و همچنین افراد فاقد بیمه اجتماعی ورود کرده است تا از این طریق از فرصت جذب بیمه‌شدگان جدید استفاده کند.

راهکارهای توسعه پوشش بیمه‌ای تأمین اجتماعی

قرار داده است. بر این اساس آتی‌نو در خصوص راهکارهای توسعه پوشش بیمه‌ای سازمان با حمیدرضا نایب خسروشاهی، کارشناس بیمه‌های اجتماعی به گفت‌وگو پرداخته است.

رییس شعبه ششم تأمین اجتماعی تبریز گفت: «به عنوان نمونه حمایت از بیمه‌قالبیافان به صورت کارگاهی یا تأمین مواد اولیه فعالیت آنها از محل هدفمندی یارانه‌ها ضمن تأثیر در رونق کارگاه‌ها، پرداخت حق بیمه توسط افراد را به دنبال خواهد داشت.»

وی ادامه داد: «همچنین امکان قرار گرفتن سایر اقشار در این قالب بیمه‌ای مشابه بیمه رانندگان، زمینه استفاده آنها از مزایای بیمه اجباری را فراهم می‌آورد.»

تأثیر افزایش بیمه‌شدگان

خسروشاهی درباره اینکه گسترش چتر بیمه‌ای چه تأثیری در افزایش منابع و ورودی‌های سازمان تأمین اجتماعی دارد، اظهار داشت: «تأمین اجتماعی به عنوان یک سازمان اجتماع‌محور و سرمایه‌آفرین اقبال مختلف را از بُعد اجتماعی توانمند می‌کند.» وی افزود: «هر ورودی به تأمین اجتماعی ضمن افزایش منابع سازمان در آینده، تعهداتی را در قالب حساب‌های انفرادی اشخاص ایجاد و ضرورت عمل به آنها برای سازمان شکل می‌گیرد.»

این کارشناس بیمه‌های اجتماعی با اشاره به اینکه جذب هر بیمه‌شده جدید با ایجاد تعهد برای سازمان روند افزایشی بیمه‌شدگان را استمرار می‌بخشد، گفت: «باید در کنار این رشد بیمه‌ای، اصلاحات پارامتریک، تغییرات در قوانین و مقررات با توجه به افزایش سن امید به زندگی و تغییرات ساختاری در جمعیت کشور لحاظ شود.»

به گفته وی، باید با تغییر و اصلاح قوانین تحولات جدیدی را دنبال کرد تا منابع سازمان در نسل‌های متوالی و برای سالیان آتی تأمین شود.

مزایای تأمین اجتماعی برخوردار شوند.»

خسروشاهی افزود: «باید با ایجاد ظرفیت‌هایی برای گسترش و تعمیم پوشش بیمه‌ای برای افراد فاقد بیمه، امکان بهره‌مندی آنها از خدمات سازمان فراهم شود.»

حمایت از کسب و کارها

وی پیشنهاد داد که سازمان هدفمندی یارانه‌ها به حمایت از کسب و کارها و افراد شاغل بپردازد؛ زیرا حمایت اشتغال باعث رونق فعالیت‌های کاری و به تبع آن توسعه پوشش بیمه‌ای سازمان تأمین اجتماعی می‌شود.

خسروشاهی معتقد است: «در نهایت باید با تعریف نرخ‌های یکسان پرداخت حق بیمه برای اقشار مختلف در قالب کمک دولت برای همه یا برای حمایت از اصناف خاص اقدام لازم صورت گیرد.»

در بازار کار، سوابق بیمه‌پردازی دوران تحصیل را برای بهره‌مندی بهتر از خدمات بازنشستگی تأمین اجتماعی به سوابق آتی خود اضافه خواهند کرد.»

بازتعریف اشتغال بانوان

کارشناس بیمه‌های اجتماعی گفت: «زنان خانه‌دار هم امکان بهره‌مندی از خدمات بیمه‌ای تأمین اجتماعی را دارند که در این راستا سازمان با بازتعریف اشتغال بانوان در منزل به عنوان فعالیتی با ارزش افزوده، این افراد را تحت پوشش بیمه قرار داده است.»

وی ادامه داد: «امیدواریم این اقدام، همراه با قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت انگیزه‌ای برای زنان خانه‌دار محسوب شود تا ضمن اشتغال در خانه و انجام درست وظیفه تربیت فرزندان، در آینده از

گفت‌وگو

ماده یک قانون تأمین اجتماعی و اصل (۲۹) قانون اساسی تکلیف و وظیفه‌ای مهم بر عهده سازمان تأمین اجتماعی در راستای تعمیم و گسترش خدمات بیمه‌ای برای افراد فاقد بیمه

گسترش خدمات بیمه‌ای

نایب خسروشاهی با اشاره به ماده یک قانون تأمین اجتماعی تعمیم و گسترش انواع بیمه‌های اجتماعی بین آحاد مردم را یکی از وظایف کارکردی و ذاتی این سازمان دانست و تصریح کرد: «با درک دقیق مسأله مذکور در سنوات اخیر طرح بیمه فراگیر خانواده ایرانی در دستور کار سازمان قرار گرفته است. در این باره بیمه‌های زنان خانه‌دار و دانشجویان در کنار بیمه‌های اختیاری و صاحبان حرف و مشاغل آزاد باز تعریف شد.»

رییس شعبه ششم تأمین اجتماعی تبریز گفت: «این افراد فاقد بیمه ضمن بهره‌مندی از خدمات به تبعیت از والدین یا همسران خود از خدمات سازمان در سال‌های آینده برخوردار می‌شوند.»

پوشش ۷۳ درصدی

این کارشناس حوزه بیمه‌های اجتماعی اظهار کرد: «بر اساس آمار بیمه‌شدگان صندوق‌ها و سازمان‌های بیمه‌ای، اکنون بیش از ۷۳ درصد از جامعه تحت پوشش این صندوق‌ها هستند و نزدیک به ۲۷ درصد از جامعه از خدمات بیمه‌های اجتماعی بهره‌مند نیستند.»

خسروشاهی افزود: «این موضوع ظرفیت بسیار بزرگی برای تأمین اجتماعی است تا با انواع بیمه‌های اجتماعی، گسترش خدمات و تأمین پایداری منابع، عدالت و توسعه اجتماعی را در نسل‌های آینده بسط و توسعه دهد.»

وی گفت: «دانشجویان با استفاده از فرصت پیش آمده امکان بهره‌مندی از ایام دانشجویی به عنوان سوابق بیمه‌ای برای آینده خود را خواهند داشت.» وی تصریح کرد: «دانشجویان در آینده با اشتغال